

Abstrakt:

Východiska: Celosvětový trend stárnutí populace s sebou přináší nové výzvy, z nichž některé jsou spojené s důrazem na to věnovat vyšší pozornost duševnímu zdraví seniorů. V souvislosti s duševním zdravím populace seniorů je zmiňována problematika jejich užívání alkoholu. Užívání alkoholu je v rámci populace seniorů považováno za faktor vedoucí k možným negativním zdravotním důsledkům. Senioři tvoří mimo obyvatele měst i početné obyvatelstvo venkova, přičemž v rámci venkovského prostředí lze nalézt specifika a odlišnosti jak v životě v tomto prostředí, tak i užívání alkoholu.

Cíle: Cílem kvalitativní práce bylo dozvědět se prostřednictvím výpovědí seniorů z malé venkovské obce o jejich subjektivním hodnocení jejich užívání alkoholu a přispět tak k poznání problematiky o užívání alkoholu u seniorů.

Metody: V měsících červenec a srpen roku 2019 byly uskutečněny polostrukturované rozhovory se 14 seniory z malé venkovské obce doplněné screeningovým dotazníkem AUDIT. Výzkumný soubor tvořící 5 mužů a 9 žen starých 65 a více let byl vybrán metodou prostého účelového výběru. Data byla zpracována metodou tématické analýzy.

Výsledky: Výsledky práce poukázaly na témata týkající se počátků užívání alkoholu, užívání v mládí, dospělosti a téma současného užívání, které bylo spjaté s rizikovostí užívání a s užíváním léčiv ve vztahu k alkoholu. Současně dalším tématem byly názory seniorů na odbornou pomoc s problémy s užíváním alkoholu. Užívání alkoholu bylo v mládí, dospělosti i současnosti uváděno do souvislosti s různými společenskými příležitostmi. Někteří senioři uváděli, že je umírněná konzumace alkoholu provázela celý život, a naopak užívání jiných seniorů se na základě jejich výpovědí vyznačovalo minimální konzumací. Senioři považovali za nutné být opatrný při užívání léčiv a alkoholu. Rozdíly v užívání alkoholu mezi manžely se vyznačovaly buď častějším užíváním u muže z páru, anebo umírněnou konzumací alkoholu oběma manžely. Senioři vyjádřili své přesvědčení o škodlivosti alkoholu, je-li konzumován nadměrně. Názory seniorů na odbornou pomoc s problémy s užíváním alkoholu se lišily – někteří byli přesvědčeni, že je odborná pomoc potřeba vždy a jiní mínili, že léčit nadužívání alkoholu ve stáří již nemá význam. Dle výsledků dotazníku AUDIT byli ve výzkumném souboru nalezeni 4 senioři s rizikovým užíváním alkoholu.

Závěr: Senioři verbalizovali témata, která se týkala užívání alkoholu v průběhu jejich života až do hodnocení současného užívání spojeného s názory na odbornou pomoc s problémy s užíváním alkoholu. Práce přinesla poznatky o rizikovosti užívání alkoholu, které bylo na základě výsledků dotazníku AUDIT detekováno u 4 seniorů. Práce rovněž poskytla poznatky o hodnocení současného užívání, které bylo obvykle dáváno do souvislosti se společenským kontextem nebo bylo považováno za součást běžného dne seniora či byla konzumace alkoholu byla hodnocena jako výjimečná.

Klíčová slova: Stárnoucí populace, alkohol, rizikové užívání, venkov